

**Zarząd
Jastrzębskich Zakładów
Remontowych Sp. z o.o.
w Jastrzębiu Zdroju**

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach przeprowadziła kontrolę w Jastrzębskich Zakładach Remontowych Sp. z o.o.² w zakresie realizacji zleconych jej przez Jastrzębską Spółkę Węglową SA³ remontów maszyn i urządzeń oraz dzierżawy na potrzeby JSW maszyn i urządzeń górniczych.

W związku z kontrolą, której wyniki zostały przedstawione w protokole kontroli podpisanym w dniu 6 sierpnia 2008 r., Najwyższa Izba Kontroli na podstawie art. 60 ustawy o NIK, przekazuje Zarządowi niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność Spółki w zakresie spraw objętych kontrolą, pomimo stwierdzonych nieprawidłowości.

---

¹Dz. U. z 2007 r. Nr 231, poz.1701, zwanej dalej „ustawą o NIK”

² zwanej dalej „JZR” lub „Spółką”

³ zwanej dalej „JSW”

Powyższą ocenę uzasadniają następujące oceny cząstkowe i ustalenia kontroli:

1. Wyniki finansowe JZR.

JZR w latach 2002–2007 uzyskiwały przychody z tytułu świadczenia usług produkcyjno-remontowych, dzierżawy maszyn i urządzeń górniczych⁴, a od 2004 r. również z tytułu wykonywania robót górniczych. Odbiorcą usług, dzierżawy maszyn i urządzeń oraz robót górniczych były w 100 % zakłady JSW⁵. Przychody uzyskiwane od JSW z tytułu usług produkcyjno–remontowych stanowiły od 88 % do 98 % przychodów JZR.

Spółka w latach 2002-2007 na działalności gospodarczej uzyskiwała co roku dodatnie wyniki sprzedaży brutto w granicach od 6,2 do 20,3 mln zł, przede wszystkim z tytułu dzierżawy maszyn górniczych kopalniom JSW, które w okresie objętym kontrolą wynosiły od 3,7 do 19,3 mln zł. Na świadczeniu usług górniczych Spółka w latach 2005 i 2006 uzyskała dodatni wynik finansowy⁶, natomiast w latach 2004 i 2007 poniosła stratę⁷. Z tytułu świadczenia usług produkcyjno–remontowych w latach 2002–2005 i w roku 2007 Spółka osiągała dodatnie wyniki finansowe brutto⁸, natomiast w 2006 roku poniosła stratę⁹.

2. Działalność produkcyjno-remontowa prowadzona przez JZR.

W latach 2002-2007 Spółka uzyskiwała przychody z działalności produkcyjno-remontowej oraz modernizacyjnej od 38,1 do 95,4 mln zł, w tym przychody z tytułu usług świadczonych na rzecz JSW rocznie wynosiły od 31,8 do 93,6 mln zł.

Ustalono, że Spółka przyjmowała od JSW zlecenia na prace produkcyjno–remontowe i modernizacyjne, pomimo braku technicznych możliwości ich wykonania. Aby zrealizować tego typu zamówienia JZR podzlecała je firmom obcym. W latach 2002–2007 wartość tych zleceń wyniosła łącznie ponad 93,2 mln zł. Przyczynami takich działań był brak w JZR:

- dokumentacji technicznej przyjętych do remontu maszyn i urządzeń, która pozwalałaby na wykonanie robót¹⁰;
- wolnych mocy produkcyjnych¹¹;
- możliwości technologicznych wykonania remontu¹².

---

⁴ Własnych i dzierżawionych od producentów.

⁵ JSW w całym okresie objętym kontrolą posiadała 100% udziałów w JZR.

⁶ Odpowiednio: 2,2 mln zł i 3,3 mln zł.

⁷ Odpowiednio: (-) 53,4 tys. zł i (-) 341,8 tys. zł.

⁸ W kolejnych ww. latach wyniosły one: 2,4 mln zł, 2,3 mln zł, 7,7 mln zł, 8,0 i 0,2 mln zł

⁹ (-) 1,7 mln zł

¹⁰ 18.102,14 tys. zł

¹¹ 56.417,31 tys. zł.

¹² 18.662,70 tys. zł.

Część remontów i modernizacji realizowana była przez Spółkę na podstawie porozumień zawartych z producentami maszyn i urządzeń. W niektórych z tych porozumień JZR zobowiązane były do przekazania producentowi do wykonania 50 % wartości zleconych prac oraz do naliczania i przekazywania producentowi 3 % narzutu do wykonanych przez siebie remontów maszyn i urządzeń z tytułu uzyskania zgody i dostępu do dokumentacji technicznej.

Zdaniem NIK powyższa praktyka, z jednej strony zawiązała koszty remontów i modernizacji maszyn i urządzeń będących własnością JSW, a z drugiej strony pozwalała JSW na wykorzystywanie podległej sobie spółki do obchodzenia przepisów dotyczących zamówień publicznych.

Podkreślić należy, że wybór firm obcych, którym Spółka podzlecała wykonanie usług produkcyjno-remontowych, odbywał się bez stosowania przepisów dotyczących zamówień publicznych (których Spółka nie miała obowiązku stosować) oraz za wiedzą i akceptacją JSW, która od 1.01.2003 r. była obowiązana do ich stosowania (tj. ustawy z dnia 10.06.1994r. o zamówieniach publicznych¹³, a następnie ustawy z dnia 29.01.2004 r. Prawo zamówień publicznych¹⁴).

Jednym ze źródeł przychodów Spółki były wpływy z tytułu sprzedaży złomu, który w większości pochodził z remontowanych i modernizowanych sekcji obudowy zmechanizowanej będącej własnością JSW. Uzyskane w latach 2005-2007 przychody z jego sprzedaży wynosiły łącznie 4,9 mln zł. Ustalono ponadto, że Spółka nie prowadziła w tym zakresie jakichkolwiek rozliczeń z JSW. Podnoszony przez Prezesa JZR argument, że kalkulacje remontów wykonywanych dla JSW uwzględniały przychody z tytułu pozyskania i sprzedaży złomu, nie znalazły potwierdzenia, ani w ustaleniach kontroli¹⁵, ani w zawartych z JSW umowach. W związku z tym, działanie Zarządu JZR w zakresie tych rozliczeń z JSW należy uznać jako nierzetelne.

3. Wynajem dla JSW maszyn górniczych.

W lutym 2000 r. połączono JZR z wyodrębnionym wcześniej z JSW Przedsiębiorstwem Gospodarki Maszynami¹⁶ Sp. z o.o., w efekcie czego do Spółki weszło 58 maszyn górniczych¹⁷ o wartości początkowej 66,2 mln zł. Niezależnie od tego w latach 2000-2004,

---

¹³ Dz.U. Nr 76, poz. 344 ze zm., zwanej dalej „Uozp”

¹⁴ Dz.U. Nr 19, poz. 177 ze zm., zwana dalej „Pzp”

¹⁵ Kontrolującym nie przedstawiono tego typu kalkulacji.

¹⁶ Spółka w której 100% udziałów posiadała JSW.

¹⁷ 16 kombajnów chodnikowych, 2 kolejki spagowe, 40 kombajnów ścianowych.

realizując zamówienia JSW, JZR zakupiły 25 maszyn górniczych o łącznej wartości 92,4 mln zł netto, z czego w latach 2003–2004 wartość tych zakupów wyniosła 37,3 mln zł netto. Wszystkich zakupów, zrealizowanych przez JZR po 2002 r., dokonano po przeprowadzeniu przetargu, opartego na obowiązującym w JZR regulaminie oraz za zgodą Rady Nadzorczej Spółki¹⁸. Zarówno maszyny zakupione, jak i przejęte od PGM były, na podstawie zawartych z JSW umów, wynajmowane do kopalń JSW, a z wynajmu tych maszyn w latach 2002–2007 Spółka osiągnęła przychód w wysokości 201,4 mln zł.

Oprócz pozyskanych i zakupionych maszyn górniczych, Spółka wynajmowała JSW kompleks obudowy zmechanizowanej¹⁹, który jako złomowy nabyła (od JSW za 693 tys. zł, w wyniku przeprowadzonego w dniu 11.06.2003 r. przetargu publicznego), a następnie zmodernizowała²⁰. Koszt modernizacji tego kompleksu wyniósł 6,8 mln zł. Ustalono, że modernizację obudowy JZR realizowały już od 30.04.2003 r., tj. na ponad miesiąc przed rozstrzygnięciem przetargu. Świadczą o tym zarówno dokumenty ewidencji magazynowej Spółki²¹, jak i zlecenie firmie Glinik dnia 2.06.2003 r. modernizacji sześciu zakupionych dziewięć dni później sekcji. Powyższe fakty wskazują, że Spółka już na przeszło miesiąc przed rozstrzygnięciem przetargu i podpisaniem umowy zakupu wiedziała, że nabędzie ww. kompleks obudowy i będzie go modernizować. Po zmodernizowaniu został on wydierzawiony JSW²², a Spółka z tego tytułu w latach 2003–2007 uzyskała 17,6 mln zł przychodu.

NIK negatywnie ocenia działalność Spółki w zakresie wynajmu maszyn górniczych na rzecz JSW opartą na zapisach umowy²³ z dnia 3 grudnia 2002 r. Analiza dokumentów związanych z tą umową wykazała, że:

- Zgodnie z § 1.1 umowy JZR mogła wynajmować JSW jedynie maszyny i urządzenia, które są jej własnością. Zapisu tego nie przestrzegano, a w latach 2002-2007 Spółka wynajmowała JSW cztery maszyny²⁴, których właścicielem byli ich producenci. JZR za te usługi osiągnęły przychody łączne w wysokości 28,4 mln zł, w tym 1,7 mln zł marży dla Spółki z tytułu pośrednictwa.

---

¹⁸ Spółka nie posiadała obowiązku stosowania tych przepisów dotyczących zamówień publicznych.

¹⁹ 165 sekcji obudowy zmechanizowanej Glinik 08/22 OzK zakupiony od JSW z KWK „Krupiński”

²⁰ 1 sekcję zełomowano, 158 sekcje zmodernizowała JZR, a modernizację 6 sekcji zlecono firmie Glinik

²¹ Od tego dnia z magazynów zaczęto pobierać materiały i części do remontu i modernizacji ww. obudów.

²² KWK „Borynia”

²³ nr JZR/506/2002

²⁴ 2 kombajny Joy 4LS5 dla KWK „Zofiówka” i „KWK „Pniówek”, kombajn AM-75 dla KWK „JAS-MOS” i kombajn AM-105 dla KWK „Borynia”

- W załączniku nr 1 do ww. umowy, który określał typy dzierżawionych na potrzeby JSW maszyn i urządzeń, zamieszczono trzy przenośniki zgrzeblowe, których JZR w dniu podpisania umowy nie posiadały. JZR dokonały ich zakupu bez przetargu²⁵, odpowiednio 27, 57 i 79 dni po podpisaniu umowy, za kwotę łączną 13,8 mln zł.

Do ww. umowy zawarto 10 aneksów, którymi zmieniano, m.in. indywidualne stawki dzierżawy maszyn oraz wprowadzano do dzierżawy nowe urządzenia. Działania takie były prowadzone wbrew zakazowi, określonemu w art. 76 ust. 1 Uzp, a następnie art. 144 ust. 1 Pzp, co potwierdza stanowisko Departamentu Prawnego Urzędu Zamówień Publicznych²⁶, który w przesłanej do JSW opinii stwierdził, m.in. że:

„/.../ rozszerzenie zakresu przedmiotowego poza zakres określony w umowie np. poprzez zwiększenie ilości najmowanych maszyn górniczych stanowi udzielenie nowego zamówienia publicznego. W związku z powyższym proponowane przez Państwa rozszerzenie umowy jako prowadzące do udzielenia zamówienia z pominięciem stosowania procedur ustawy uznać należy za niedopuszczalne.”

W latach 2003-2007 JZR, wykorzystując wprowadzone zmiany do ww. umowy, z tytułu dzierżawy maszyn i urządzeń JSW uzyskała przychody w wysokości łącznej 72,2 mln zł.

4. Zatrudnianie pracowników Klubu Sportowego „Jastrzębie–Borynia”.

W latach 2002-2007, na podstawie umów²⁷ zawartych z Klubem Sportowym „Jastrzębie-Borynia”²⁸, Spółka realizowała zlecenia remontowo-modernizacyjne korzystając z pracowników klubu. Pracownicy ci wykonywać mieli prace na terenie warsztatów JZR, a ich ilość i kwalifikacje miały być co kwartał uzgadniane pomiędzy JZR a KS w zależności od zapotrzebowania Spółki. W związku z realizacją ww. umów JZR w latach 2002-2007 poniosły koszty na kwotę łączną 29,8 mln zł.

NIK negatywnie ocenia sposób rozliczania przez Spółkę czasu pracy pracowników KS, zatrudnionych w ramach opisanych wyżej umów. Kontrola rozliczeń czasu pracy tych pracowników tylko w okresie od 21 - 31.12.2007 r. wykazała, że pomiędzy ewidencją RCP²⁹ kopalń JSW, na terenie których świadczona miała być praca tych osób, a przedstawionym przez KS rozliczeniem³⁰ i prowadzoną przez JZR ewidencją wynikła różnica 23 roboczodniówek. Przedstawiane kontrolującym wyjaśnienia Prezesa Zarządu Spółki,

²⁵ Formalnie nie była do niego zobowiązana.

²⁶ Opinia znak nr UZP/DP/O-DSZ/3516/05 z dnia 07 lutego 2005 r.

²⁷ JZR/141/99 z dnia 1 września 1999 r. i JZR/819/2005 z dnia 1 lipca 2005 r.

²⁸ Zwany dalej „KS”

²⁹ Rejestr Czasu Pracy

³⁰ Na fakturze wystawionej przez KS wykazano łącznie 203,5 roboczodniówek.

w których stwierdzono, że nigdy nie podejmowano decyzji, aby pracownicy KS korzystali z systemów RCP poszczególnych kopalń, są nieprzekonywujące w świetle tego, że pracownicy ci byli w tych systemach ujęci, a każde wejście osoby na teren kopalni odnotowywane być musi bądź w systemie RCP, bądź w formie wystawienia odrębnej przepustki. W związku z powyższym, zdaniem NIK, rozliczanie czasu pracy pracowników KS jedynie na podstawie przedstawianych przez klub zestawień oraz prowadzonych na poszczególnych wydziałach kart pracy i szychtownic było nierzetelne, co mogło sprzyjać powstawaniu zjawisk o charakterze korupcyjnym.

Przykładami tego typu sytuacji może być fakt, że pracownicy KS zatrudnieni na Wydziale W-3, mieszczącym się na terenie KWK „Krupiński”, nie rejestrowali czasu pracy, tj. wejść i wyjść na teren kopalni, pomimo ujęcia ich w ewidencji RCP kopalni oraz przypadek rozliczenia przez KS pięciu roboczników pracownika, który w okresie objętym kontrolą nie miał wydanej przepustki na wejście na teren kopalni.

5. Promocja i reklama Spółki.

Spółka w latach 2003–2007 poniosła wydatki na promocję i reklamę w łącznej wysokości 1,8 mln zł. Większość ww. środków³¹ wydatkowana była w związku z realizacją umów³² reklamowych, zawartych z klubami sportowymi KS „Jastrzębie–Borynia”³³ i Jastrzębskim Klubem Hokejowym „Czarne Jastrzębie”. Wg wyjaśnień Prezesa Zarządu wydatki te nie były nakierowane na wzrost przychodów Spółki oraz pozyskanie nowych zleceniodawców, lecz na budowanie pozytywnego jej wizerunku „w regionie i mieście”, co realizowane było w ramach wspólnej z JSW polityki reklamowej.

Zdaniem NIK, motywacja taka jest mało przekonująca, biorąc pod uwagę cele statutowe Spółki w sytuacji, gdy ponad 90 % jej przychodów pochodziło od JSW.

Ponadto ustalono, że KS „Jastrzębie–Borynia” w ww. okresie nie przedłożył Spółce pisemnych sprawozdań z prowadzonej działalności promocyjno–reklamowej na jej rzecz, do czego był zobowiązany w § 1 pkt 4 zawartych umów.

Przedstawiając powyższe uwagi i oceny, Najwyższa Izba Kontroli wnosi o:

- 1. Podjęcie działań mających na celu uregulowanie z JSW rozliczeń z tytułu uzysku złomu, pochodzącego z remontowanych i modernizowanych maszyn będących własnością JSW.***

---

³¹ 1 734,8 tys. zł brutto

³² Łącznie 10 umów wraz z aneksami

³³ Zwanym później KS Jastrzębski Węgiel S.A.

2. Podjęcie działań mających na celu wprowadzenie systemu ewidencji czasu pracy zatrudnianych pracowników KS, który pozwalałby na wiarygodną weryfikację przedstawianych przez KS rozliczeń.

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, oczekuje przedstawienia przez Zarząd, w terminie 15 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków, bądź o działaniach podjętych w celu realizacji wniosków lub przyczyn niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, przysługuje Zarządowi prawo zgłoszenia na piśmie do Dyrektora Delegatury NIK w Katowicach umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o którym mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.